

ישיבת בני"ע "גבעת שמואל"

מידעון

בס"ד, ניסן תשפ"ה, פרשת ויקרא

דברי פתיחה

הרב שרגא פרוכטר, ראש הישיבה

לבני הישיבה היקרים מאוד והוריהם שלום רב.

מה היה השבוע בישיבה??

כיתות י"ב חזרו אתמול מהמסע בפולין בעקבות שואת היהודים וחיי הקהילות שחרבו. יצאנו עם 120 בני י"ב לפולין ללמוד את ההיסטוריה של השואה ולקבל מהשישה מיליון שנהרגו והועלו למוקד בחדרי הגזים הקשים את שליחותנו ותפקידנו בעת הזאת. קיבלנו מהם את המקל לשמירה על עם, ארץ ותורת ישראל. המסע היה משובח מאוד והטמיעה בלב הבנים ערכים רבים. ברצוני לומר שכזה מסע בערכו ובעוצמתו האדירה עדיין לא חוויתי. בכל מקום שהגענו קיבלנו תשבחות על בנינו. דברים אלו חזרו מידי יום. המדריכים קראו לבנים שלנו – "מתוקים וזהב צרוף". ההקשבה ושיתוף התלמידים בכל מקום היה מדהים.

ברצוני לומר יישר כוח לצוות כיתות י"ב – הרב איתן שהיה ראש המשלחת, הרבנים-לאוב, רייש, זונטג, הרשקוביץ והמורה הוותיק להיסטוריה מר אבי דסקל. **תודה רבה לרופאה הרבנית בת שבע שהייתה איתנו במסע.**

כולנו גאים בבנינו שזכו לשבחים רבים מכל מי שבא איתם במגע!!!!

אירועים רבים לקראת היציאה לחופשת פסח בישיבה. הפסח, חג הגאולה. כל בני הישיבה למדו את

הלכות חג הפסח, בישיבה התקיימו בכיתות אירועים רבים לקראת חג

הפסח. יש מחזורים שהתנסו בעשיית מצות, אתמול כל הישיבה ערכה מבחני ראש ישיבה בגמרא ובני י"א ערכו מבחן מתכונת בגמרא.

אתמול העברתי שיעור חשוב מאוד בענייני פסח לכיתות ז'-ח' בנפרד. הנושא היה – מהות ומשמעות החג, פותחים בגנות ווהבנים לקחו איתם את מקורות השיעור. בני כיתות י"א עשו אתמול מתכונת ראשונה בגמרא לקראת הבגרות.

בני עקיבא
ראש ח' חינוך

בני כיתות ט"ו יצאו להתנדבות בהכנת מנות ואריזות למשפחות נזקקות.

הבנים יצאו אתמול לחופשה בת 16 יום שאינה חופשה רגילה. **אנו מחנכים אותם להיות שותפים מלאים בהכנות המשפחה לחג.** חינוך הבן ניכר דווקא בזמן שהוא נמצא מחוץ לכותלי הישיבה. כיבוד הורים, אחים ואחיות, הקפדה על קיום מצוות ותפילה במניין הם ערכים שצריכים לאפיין את הימים הללו.

לאחר הפסח אנו חוזרים לחודשיים של לימוד עד סוף השנה. תקופה עשירה באירועים ובמטלות לימודיות אך קצרה בזמן. **ברצוננו לאחל לבני י"א – י"ב הצלחה רבה במבחני הבגרות.**

במהלך השבוע אשלח בע"ה חומרים והלכות לפסח. נשים דגש על הלכות הנהוגות השנה כאשר ליל הסדר חל במוצאי שבת. הלכה אחת שחשוב להזכיר כבר עכשיו- תענית בכורות מתקיימת ביום חמישי י"ב בניסן. צריך להזכיר לכל הבנים הבכורים להשתתף בסיום מסכת לאחר תפילת שחרית ביום חמישי.

לאחר החזרה מחופשת הפסח אנו נכנסים לתקופה ימי הזיכרון ויום העצמאות שנקראים בשנים האחרונות **"עשרת ימי תשובה"** הורה או בן משפחה שרוצה להעביר שיחה בישיבה באחד הנושאים שקשורים לימי התשובה.

פרשת ויקרא אל"ף קטנה בתחילת ספר ויקרא – מידת הענווה

ספר שמות חותם בהמתנתו של משה מחוץ למשכן, לעומת זאת, ספר ויקרא פותח בהזמנה מיוחדת למשה להיכנס פנימה: 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר'.

אין זו הפעם הראשונה, שה' יתב' קורא למשה. כאשר ה' התגלה למשה מתוך הסנה נאמר: 'וַיִּרְאֵהוּ ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹקִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַנְּנִי (שמות ג, ד) ולאחר מכן במעמד הר סיני: 'וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הָהָר לֵאמֹר ...! ואף לאחר מעמד הר סיני נאמר: 'וַיִּשְׁכַּן כְּבוֹד ה' עַל הָרֹסֶס ... וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִתּוֹךְ הָעֶנָן' (שמות כד, טז)

ובכל זאת, קריאתו של ה' אל משה בפעם הזו שונה מקודמותיה. ספר תורת כוהנים קרוי 'ויקרא' על שם קריאה זו, וגם כתיבת המילה שונה – ויקרא (אל"ף זעירא - קטנה). הקריאה אל משה באה לאחר שמשה פיקד על בניית המשכן ויכול היה להרגיש כבעל הבית על המשכן. בכל זאת, למרות שמשה בונה את המשכן, משה כובש את יצרו וממתין להזמנה מה' להיכנס פנימה, למשכן.

רבי בונם מפשיסחה מסביר, שהאל"ף הזעירא רומזת על ענווה. דווקא משה, הדמות המרכזית בבניית המשכן, שמלאכת המשכן מיוחסת אליו – 'וַיִּכַּל מֹשֶׁה אֶת הַמִּלָּאכָה', יכול היה להרשות לעצמו יותר חופש וחירות בתוך המשכן. אבל, משה העניו מכל אדם, אינו נכנס אל המשכן עד אשר יוזמן על ידי ה' יתברך.

הסבר דומה ניתן מבעל התניא לנכדו. כאשר אדמו"ר בעל ה'צמח-צדק', הרבי השלישי בשושלת אדמו"רי חב"ד, הגיע לגיל שלוש, אמו נפטרה וסבו האדמו"ר הזקן בעל התניא לקח אותו לביתו. הוא הכניסו אל ה'חדר'. הרבי 'בעל התניא' הורה ל'מלמד' לקרוא עם הילד את הפרשיה הראשונה של פרשת ויקרא. לאחר הלימוד שאל הילד את זקנו, מדוע האות "א" של המילה "ויקרא" היא קטנה. בעל התניא הסביר לנכדו שאכן כל אותיות א' בתורה הם בינוניות למעט שתי פעמים. פעם אחת יש אות אל"ף זעירא: 'ויקרא אליו'. ופעם אחרת בפסוק הראשון של ספר דברי הימים יש אות אל"ף רבתי וגדולה: 'אדם שת אנש'. המשותף בין האדם הראשון למשה – שהיו אנשי מעלה שלא היה כמותם. אדם הראשון היה יציר כפיו של ה' וממנו הושתתה האנושות כולה,

ומשה רבינו היה זה שקיבל את התורה מידי של ה', דיבר עם ה' פנים אל פנים. לשניהם היה ראוי שתהיה 'אלף רבתי', אולם ענוותנותו של משה רבינו הקטינה את האות אל"ף. **דווקא בפסוק המדגיש את חיבתו של הקב"ה למשה רבינו ומזמינו אישית למשכן בוחר משה להקטין את עצמו. בכך ניתן להבין את הטעם, שקריאתו של ה' למשה כתובה בתחילת ספר ויקרא ולא בסוף ספר שמות.**

ספר ויקרא, ספר הקרבנות מבקש להצביע על עמידתו של משה בפתח המשכן, כסמל ודוגמא לעמידה של מקריבי הקרבנות. עמידתו של משה מתוך ענווה לפני ה' מסמלת את עמידתו של מקריב הקרבן. 'אָדָם פִּי יִקְרִיב מִמֶּסֶךְ קֶרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקָר וּמִן הַצֹּאן וּמִקְרִיבֹו אֶת קֶרְבָּנֹכֶם".

מסביר הספורנו, שאדם המקריב קרבן חייב להקריב מעצמו תחילה כלשונו של הפסוק: 'אדם כי יקריב מכם', ורק לאחר הבאה הקרבן עצמו. אדם צריך להכניע את עצמו לפני הבורא ורק לאחר מכן הוא מביא את הקרבן לה'. עמידתו של משה לפני ה' היא סמל ודוגמא לכל עמידה שלנו לפני ה'.

כאשר אנו עומדים לפני ה' בתפילת הלחש אנו מבקשים את רשותו להתפלל – ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך. אם נבין שעמידתנו לפני ה' אינה ברורה מאליה, הרי שהתפילה תהיה טהורה יותר, ונודה על זכותנו להתפלל. **עמידה מתוך כניעה וענווה לפני ה' מאפשרת לנו לפתוח בתפילה.**

אנחנו עומדים גם שבוע לפני ליל הסדר.

לליל הסדר צריך להגיע בענווה גדולה, ולהבין מהו הנס הגדול שעשה ה' יתב' עם אבותינו ואיתנו. ברגע שנגיע לערב זה מתוך ענווה, רק אז נוכל להבין את הניסים העצומים שה' עשה לנו כעם, שהוציאנו ממצרים ונתן לנו את התורה, ולכן עלינו לשבח, לפאר ולרומם את שמו במיוחד בערב זה.

ערב פסח שחל בשבת (כמו השנה) – הרב דוד לאו שליט"א – הרב הראשי ישראל

"ערב פסח שחל בשבת אינו דבר שבשגרה אלא קורה פעם בכמה שנים
"ערב פסח חל בשבת מצריך התייחסות מיוחדת והלכות שונות מאשר בכל שנה.
בעיקר להכנות הקשורות לליל הסדר שיחול במוצאי שבת.

5

שבת פרשת "ויקרא" – ז' בניסן

1. בשנה זו מקדימים את דרשת שבת הגדול, לשבת ז' ניסן (משנה ברורה סי' תכט סק"ב).
2. במוצאי שבת זו אומרים "ויהי נועם, ואתה קדוש" כבכל מוצאי שבת.
3. הפטרת השבת היא הפטרת פרשת "ויקרא" "עם זו יצרתי" (ישעיה מג, כא – מד, כג)

יום חמישי – י"ב בניסן

4. תענית בכורות הוקדמה ליום חמישי, לא ליום שישי. לכן, הבכורים מתענים ביום חמישי, אפשר להפטר מהתענית ע"י סעודת מצוה בסיום מסכת, או בשמיעה של הסיום.
5. בודקים את החמץ ביום חמישי בערב (אור לי"ג ניסן), מיד לאחר צאת הכוכבים (כבכל שנה באור לארבעה עשר), מברכים על הבדיקה ואומרים אחריה "כל חמירא" כבשאר השנים.
6. את החמץ שנשאר המיועד ליום שישי ושבת יש לשמור בפניה מיוחדת.

יום שישי – ערב פסח – י"ג בניסן

7. בתפילת שחרית אומרים "מזמור לתודה", בני אשכנז אומרים גם "למנצח".
8. אין איסור מלאכה כל היום.
9. למרות שמותר לאכול חמץ כל היום, וגם בשבת עד שעת האיסור, שורפים את החמץ ביום שישי קודם שעה חמישית (11:25) כמו בכל השנים כדי שלא יטעו בשאר השנים. אבל לא אומרים נוסח הביטול "כל חמירא".
10. מותר להכשיר את הכלים במשך כל היום. החכם עיניו בראשו מנקה ומכשיר את הכלים מוקדם יותר, ומצניע את כלי החמץ לכל המאוחר בשעות הבקר.
11. בעלי שיניים תותבות, או בעלי פלטות ליישור שיניים יקפידו שלא לאכול בהם חמץ חם החל מצהרי יום שישי.
12. החמץ נמכר לנוכרי ביום שישי בבוקר כבכל השנים, המכירה תחול שעה קלה לפני כניסת שבת.

הכנות לסדר ביום שישי

13. מכינים מערב שבת נרות להדליקם במוצאי שבת. מדליקים נר ל – 24 שעות ביום שישי, כדי שתהיה אש מוכנה להדליק ממנה במוצאי שבת.
14. צולים את הזרוע לפני שבת. אם שכח ולא צלה, יצלה בליל החג (מוצאי שבת), אך אז חייב לאכול את הזרוע ביום החג (לא בליל הסדר), כדי שתהא

15. מבשלים את הביצה בקערה בערב שבת, אם שכח ולא בישל יבשל בליל החג (מוצאי שבת), ויאכלנה בסעודה. (אף שיש סוברים שהשנה לא זקוקים לה כלל, כי היא באה זכר לקורבן החגיגה המבושל, ובליל פסח במוצאי שבת לא היה קרבן חגיגה. אבל נהגו לאוכלה, (משנה ברורה סי' תעג ס"ק כב).

16. את עלי החסה למרור צריכים לבדוק ביום שישי, ויניחם במקום קר ויבש, ולא בתוך מים, שלא יהיה להם דין כבוש, ולא יוכל לצאת ידי חובה בעלים כבושים. כמובן שעדיף להשתמש בחסה ללא תולעים.

17. הנוהגים לקחת "חריין" למרור, צריכים לרסקו בערב שבת, ולאחסנו בכלי סגור היטב כדי שלא תפוג חריפותו עד ליל החג. אם שכח כתב המשנה ברורה שיכין בליל החג מעט ובשינוי, כלומר שיטחן אותו על השולחן ישירות, ולא על גבי צלחת. (משנה ברורה סי' תעג ס"ק לו)

18. את החרוסת יש להכין מערב שבת. אפשר להוסיף את היין במוצאי שבת. (משנה ברורה סי' תעג ס"ק מח)

19. אם הדבר אפשרי, ראוי להכין בערב שבת, את שולחן ה"סדר", מושב ה"הסבה", ה"קערה", וכל הדרוש לליל החג, כדי שלא יתעכבו במוצאי השבת עד שיכינו את שולחן הסדר, שהרי אין מכינים משבת ליום טוב.

שבת פרשת "צו" – שבת הגדול – י"ד בניסן

בישולי שבת

22. אין לבשל לשבת זו תבשיל שעשוי מחמץ גמור, מחמשת מיני דגן, לפי שהם נדבקים לסיר, ואי אפשר לנקותו היטב בשבת. (משנה ברורה סי' תמד ס"ק ג)

23. תבשילים חמים לשבת, יש לבשל מאכלים הכשרים לפסח, טוב להשתמש בתבניות חד פעמיות, אך אפשר גם בכלי הפסח, ולהעמידם על פלטה כשרה לפסח. אם רוצה יכול להעבירם מהקערה לכלי שני הכשר לפסח, וממנו יעביר לכלי החמץ, ויזהר שלא להתיז מכלי החמץ לכלי הפסח, או שימתין עד שיצטנן התבשיל, ואז יכול להעביר ישירות מכלי החמץ. (שער הציון סי' תמד ס"ק ד)

24. טוב להשתמש בשבת זו בכלים חד פעמיים, וכך אפשר להעביר אוכל מבושל מכלי הפסח לצלחות ולקערות.

25. אפשר לאכול חמץ בתחילת הסעודה, לנקות את הפירורים מהשולחן, להחליף מפה, ולהמשיך את הסעודה במאכלים כשרים לפסח ובכלים כשרים לפסח.

26. יש אוכלים חמץ בפניה בבית, בליל שבת חשוב להקפיד שיהא זה בטווח ראיית הנרות, כי נרות שבת במקום האכילה הם.

27. יש שאוכלים בסעודת שחרית מאכלים קרים כדגים וירקות, ואחרי חצות אוכלים סעודה שלישית תבשילים חמים שהתבשלו בכלי הפסח.

7

28. אם השתמשו בכלי חמץ, יש לקנח את הכלים בנייר יבש לפני זמן איסור החמץ, ואם אי אפשר להעביר את החמץ בקינוח מותר להדיח מעט כדי להסיר החמץ, ומיד יצניעום במקום המיוחד. (משנה ברורה סי' תמד ס"ק יג-יד)

סעודות שבת

29. מעיקר הדין מותר לאכול מצה בליל שבת, כך כתב המשנה ברורה, וכן נהג החיד"א. מנהגינו הוא שלא לאכול מצה מראש חודש ניסן. בשבת ביום אסור לאכול מצה מעיקר הדין. יש סוברים שהוא הדין למצה מטוגנת או מבושלת. (למי שיש שיניים תותבות שקשה לנקותם מפירורים, יש להקל). יש הסוברים שהמצה עצמה אסורה מדין "מוקצה" ולכן אין להשתמש בה כלום משנה. אם אוכלים חמץ יזהרו להכין במידה, כדי שלא יישאר הרבה אחרי זמן איסורו. (לקטנים שעלולים לפזר פירורים, עדיף לתת מצה).

30. יש הנוהגים לקיים את סעודות השבת (לילה ויום) במצה עשירה, כלומר מצה שנילושה ביין או במי פירות או בביצים וכדומה, ללא מים. (ויזהר שלא תבוא במגע עם כלי הפסח, לבני אשכנז האוסרים לאוכלה בפסח). ואף שברכתה בכל השנה "בורא מיני מזונות", מ"מ קביעות הסעודה של שבת קובעת אף לברכת "המוציא" ול"ברכת המזון".

אוהבכם ומוקירכם
שבת שלום ומבורך ובשורות טובות לכולנו
שרגא פרוכטר – ראש הישיבה

